

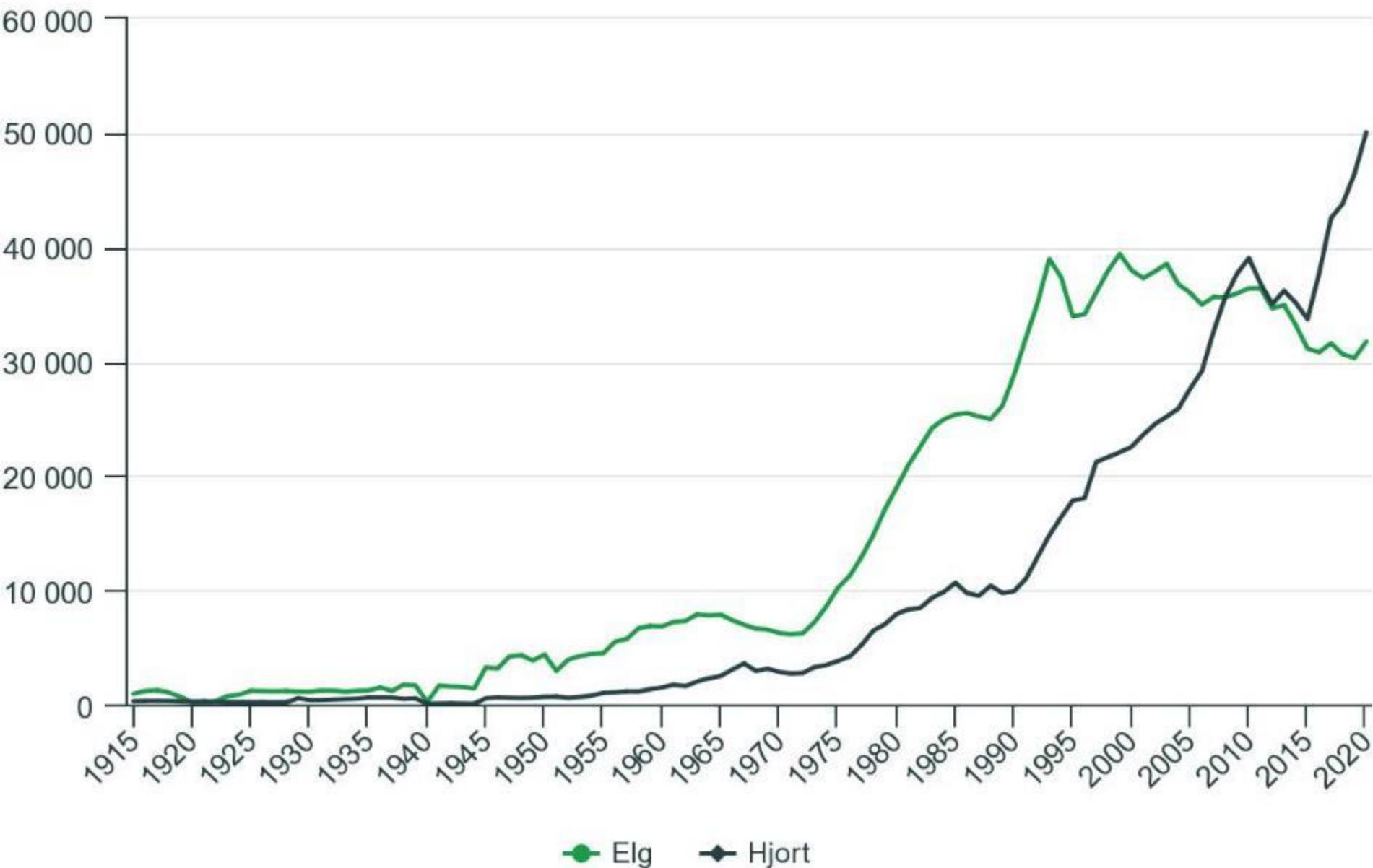
Norsk Hjortesenter

www.hjortesenteret.no

Hjorteforvaltning for å redusere arealbrukskonflikter

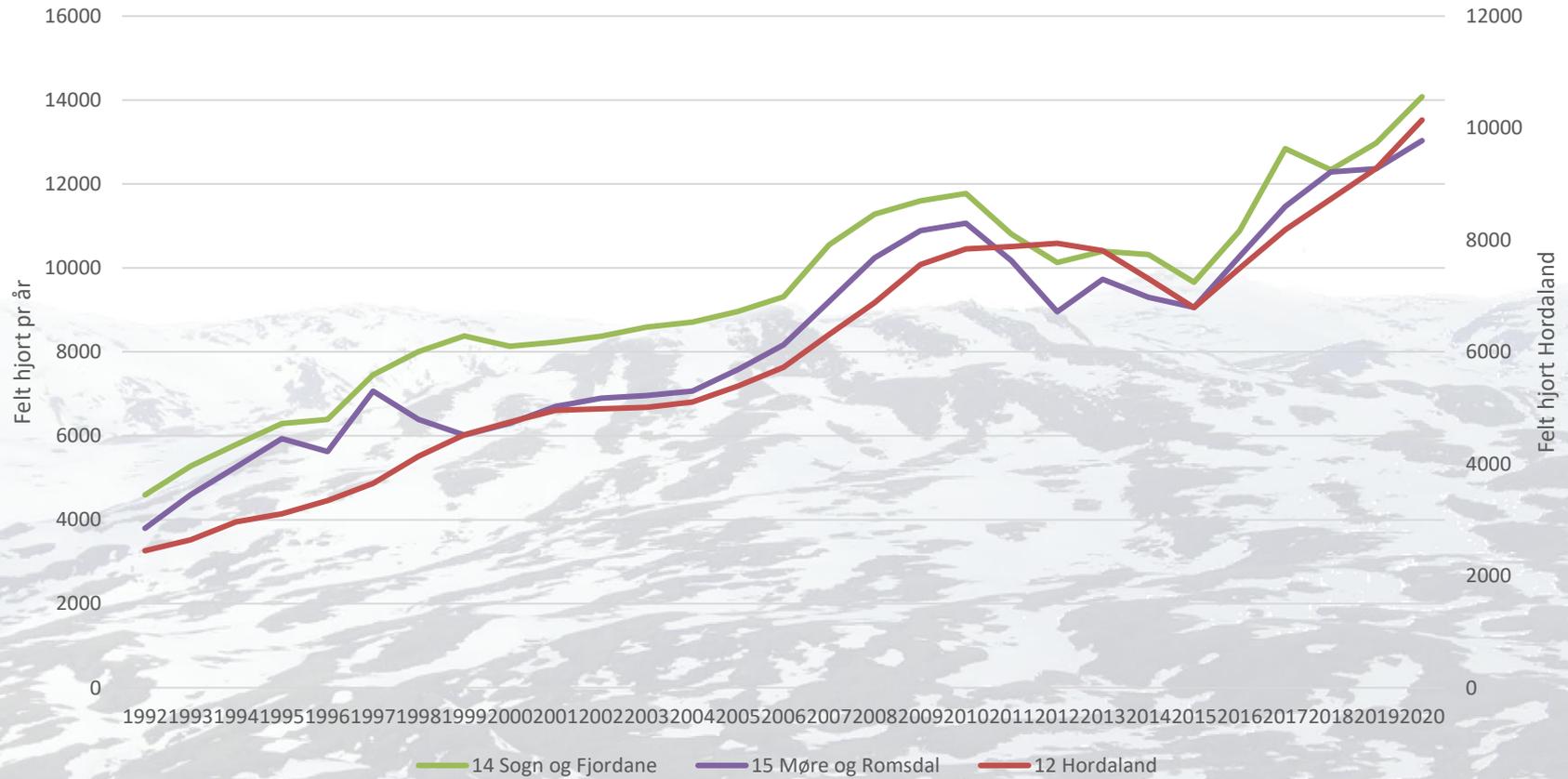
Figur 1. Felte elg og hjort i Norge. 1913–2020

Kilde: Elgjakt og Hjortejakt, Statistisk sentralbyrå.

Felte hjort 1992 – 2020

Hjortefylka

Bestandsutviklingen

- Liten naturlig dødelighet (klima/sykdom/rovdyr).
- Jakt som viktigste dødsårsak (ca. 85 %).
- Rask turnover (7 år $\rightarrow$ 95 %).

• Har hatt en **pro** **tiv** bestand.

- Bestandsøkning som følge av for lav avskyting i forhold til tilveksten, og overbeskatning av bukker.
- Har noen hatt en drøm om å kle landet med hjort?

EUROSPAR

8-22(20)

Konfliktar er ikkje eit nytt fenomen!

Sogn og Fjordane for 50 år sidan:

Mykje hjorte- skade på frukttrøa i Sogndal

Også i år har hjorten gjort mykje skade på frukttrøa i Sogndal, fortel heradsgartner Odd Åsprang. Det er i Amla, stroket kring Valeberg og Kaupangerskogen, på Fimreite og i Bondevika han har herja mest. Dei ymse «skrekkmidlane» som skal halda hjorten borte frå frukthagane, verkar nok ei stund, men så skjønar luringen at dette er ikkje så farleg. Og då kjem han att på ny, med like god matlyst på frukttrø som før.

(6. februar 1959)

Sogn og Fjordane for 50 år sidan:

Hjorten gjer stor skade i Dyrdal

I Dyrdal i Nærøyfjorden er det no so mykje hjort at det har vorte noko av ei landeplage. Ein kan sjå heile flokkar både av kronhjort og koller nær den nye vegen opp til Dræge. Hjorten er til dels så spak at han kjem heilt inn på tunet til folk, for ikkje å tala om frukthagane. Der har han herja noko forferdeleg, flengt borken på alle yngre epletre og gjort mykje skade elles. Hjorten er her freda som alle andre stader i Aurland, men så snart han nærmar seg grensa til Leikanger (Fresvik) om hausten, er han i stor livsfare. For der er han ikkje freda.

(4. mai 1964)

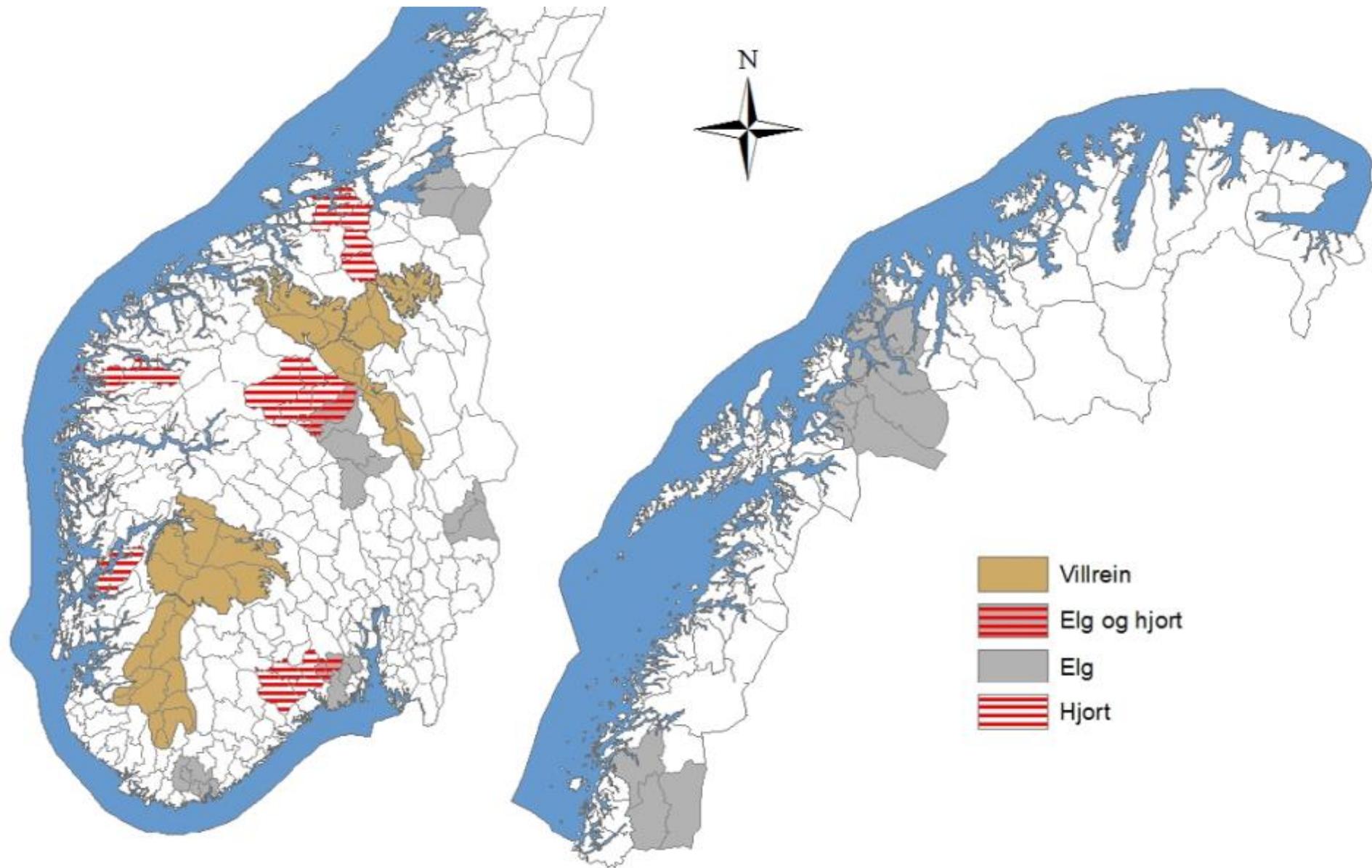

Overvåkingsprogrammet for hjortevilt

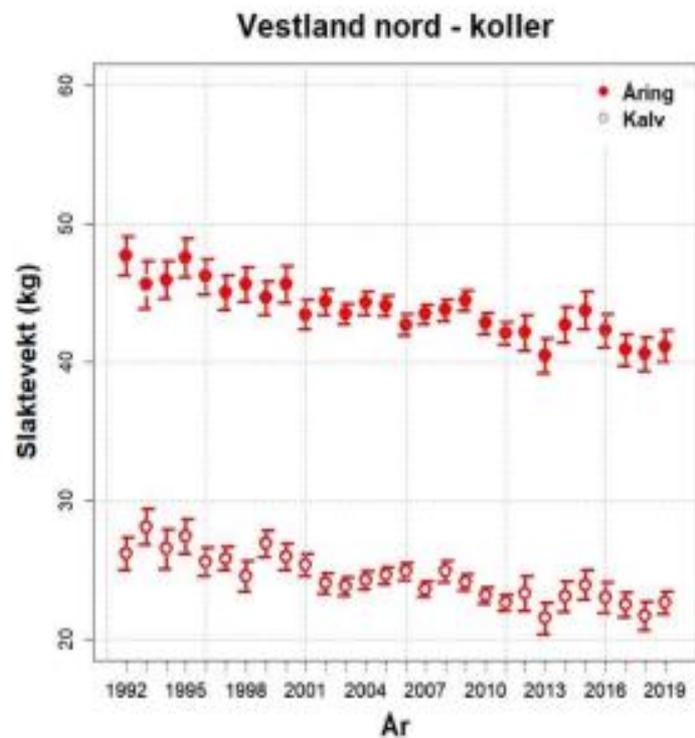
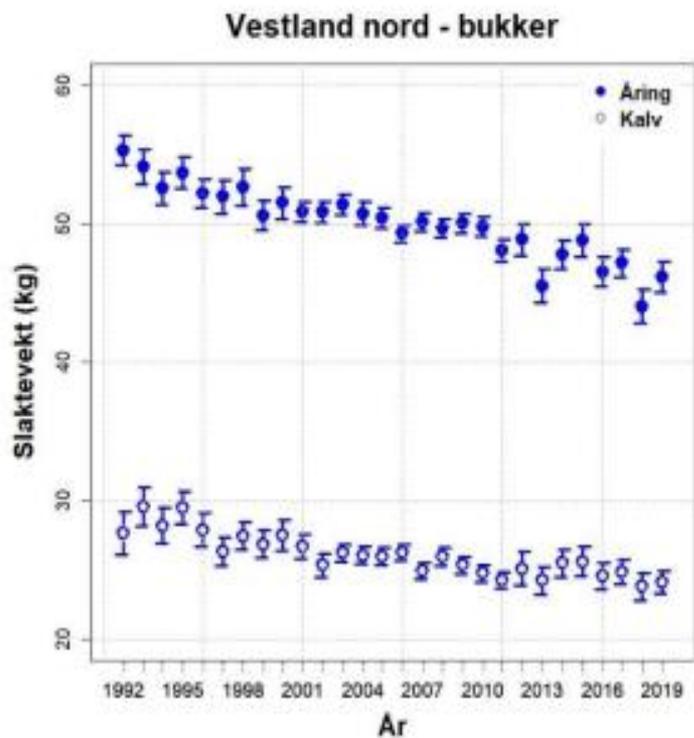
- Samla inn kjevar og data frå felte dyr sidan 1991
- I tillegg ovariar frå voksne hodyr til 2011
- 3 regionar – MogR/ST – SogF – Hordaland
- I Sogn og Fjordane har Gloppen og Flora vore med heile tida, Stryn og Bremanger i delar av perioden
- Har gjeve verdfull kunnskap om utviklinga i hjortebestandane i perioden

Overvåkingsprogrammet for hjortevilt

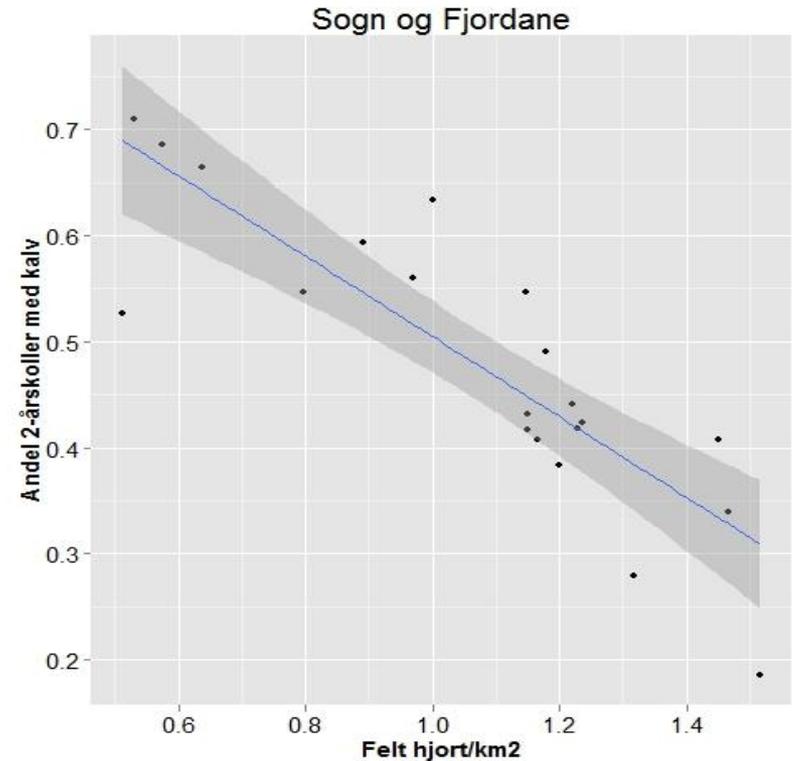
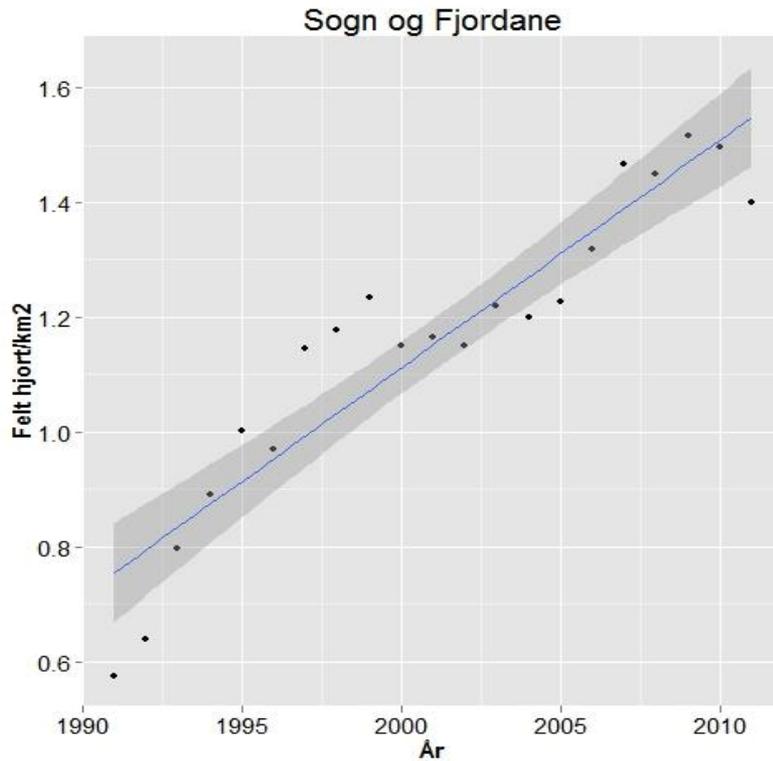

Utvikling slaktevekt – kalvar og ungdyr

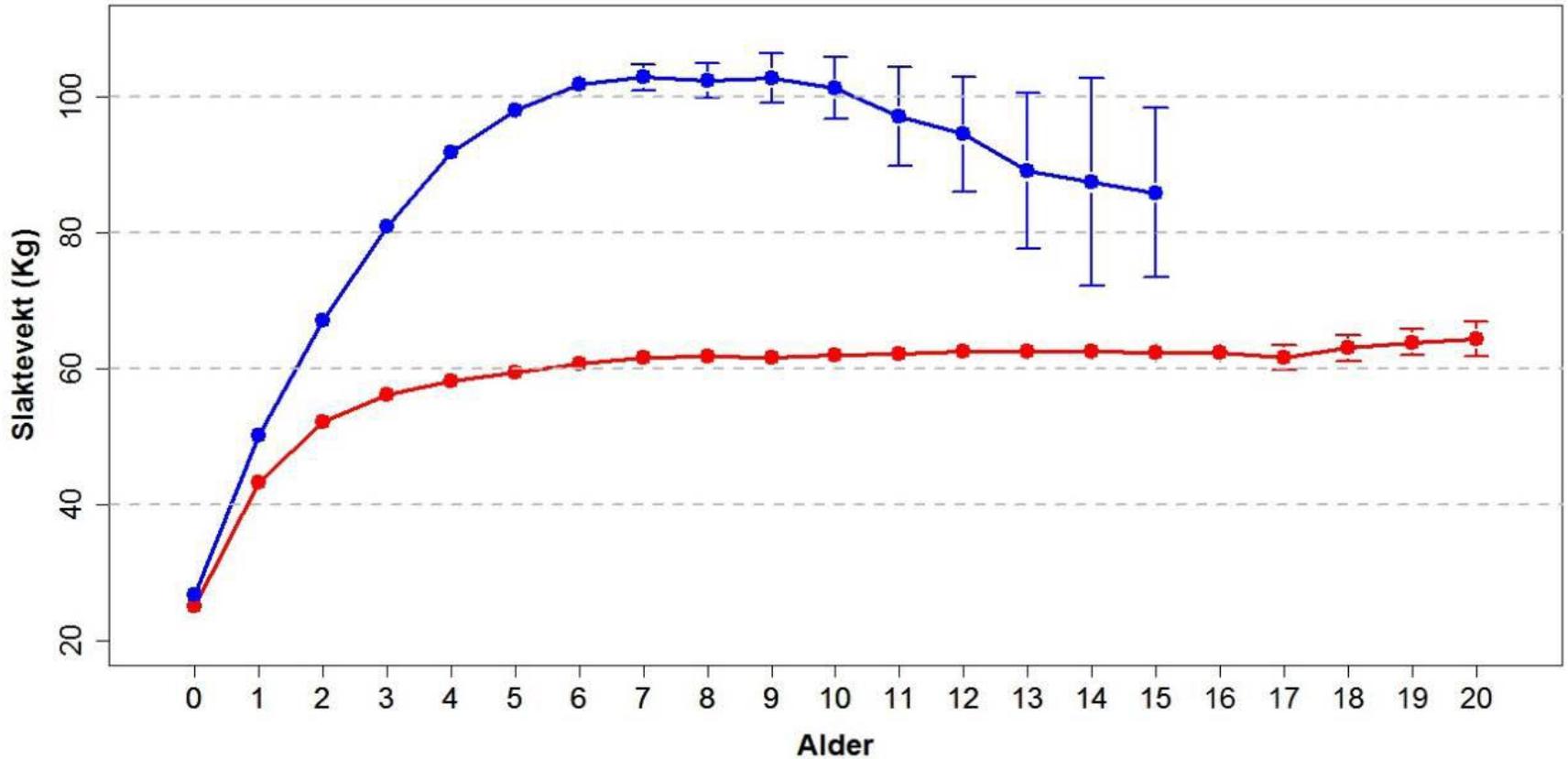
Alle vektor korrigeret til 1. oktober

Reduksjon i produktiviteten

55 % nedgang i prosentdelen to-åringar som får kalv

Gjennslaktevokter

Rekonstruerte bestandar før jakt 2006

Kjelde: NINA rapport 571 – Framtidig forvaltning av norske hjortebestandar utfrodringar knytt til bestandstettleik og demografi

Overvåkingsområde	Gjsn alder koller	Tal koller i bestand	Gjsn alder bukkar	Tal bukk i bestand
Kvinnherad	5,0 år	2334	3,4 år	633
Flora og Gloppen	5,2 år	2562	3,0 år	693
Hemne og Snillfjord	5,2 år	1352	3,0 år	431

Gjennomsnittsalder og antal for dyr 2 år og eldre i bestandane før jakt i 2006.

Resultat frå Overvakingsprogrammet

- Kraftig auke i bestandstettleik
- Slaktevektene har gått nedover
- Hjorten blir i dårlegre kondisjon«slankare»
- Andel kalvande 2 åringar i gjn.sn. redusert frå 69 % til 31 % = 55 % reduksjon
- Dette heng direkte saman med kalvevektene

Utfordringar i hjortebestandane på Vestlandet

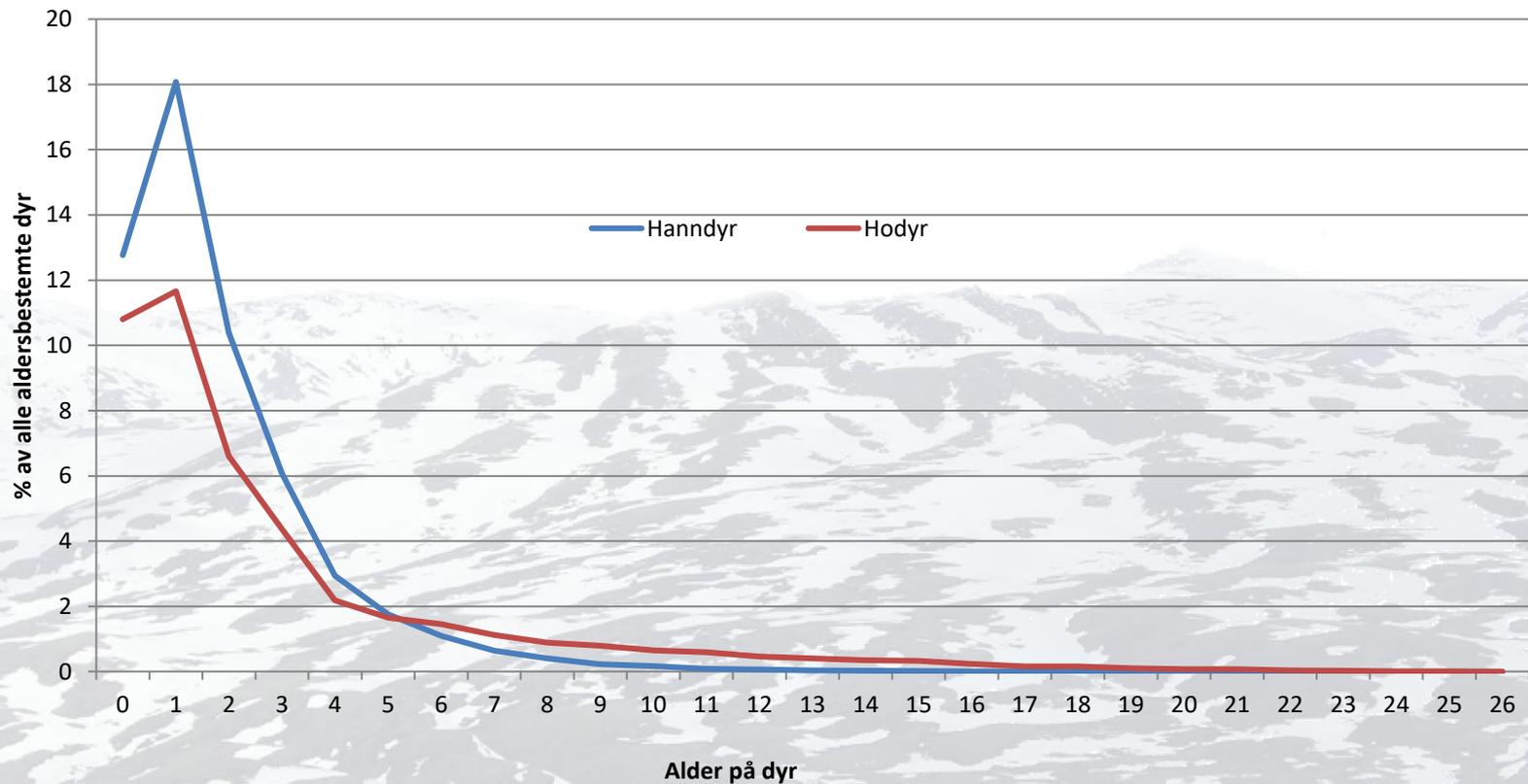
- Låg gjennomsnittsalder på dei vaksne dyra
- Før på mange «uproduktive» dyr gjennom vinteren
- For lite vaksne hanndyr

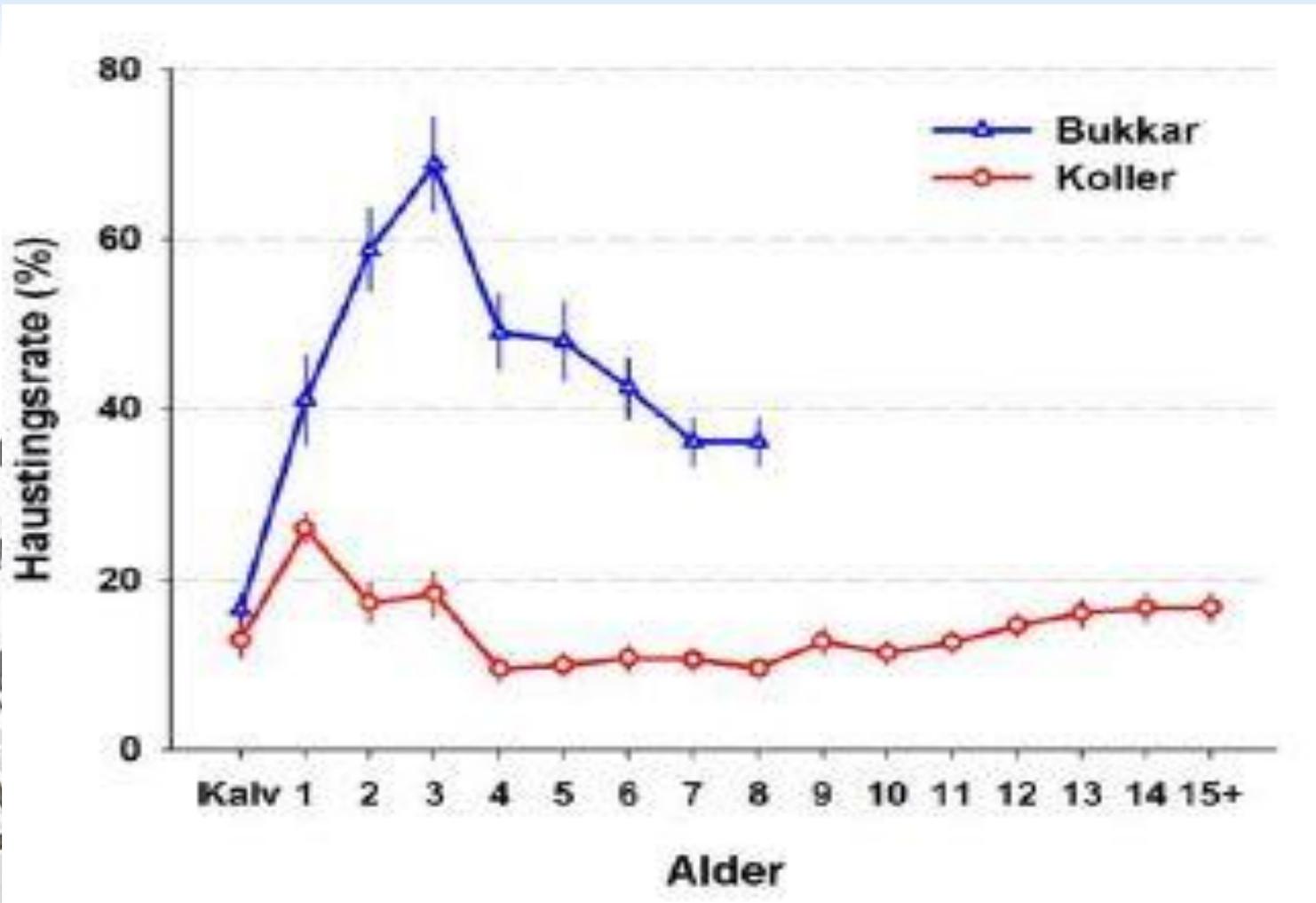
- Sein kalving – lågare slaktevekte
- Dårlegare reproduksjon mindre robuste bestandar

Kvifor har det blitt slik ?

Aldersfordeling på 53 238 alderbestemte hjort i Bremanger, Flora, Gloppen og Stryn 1991 - 2018

Jaktrykk ulike årsklassar Sogn og Fjordane

Rollene i hjorteforvaltninga

- Kommunane skal setje rammene gjennom forvaltningsmål.
- Grunneigarane skal drive forvaltninga gjennom bestandsplanar.
  - Praktisk og finansielt ansvar som står i forhold til deira eksklusive rett og økonomiske interesse.
  - Organisere seg i einingar i samsvar med leveområde.
  - Målretta forvaltning gjennom bestandsplaner.
- Jegerane er reidskapen for å gjennomføre planane.

Grunneierstyrt forvaltning?

Jeger

Grunneier

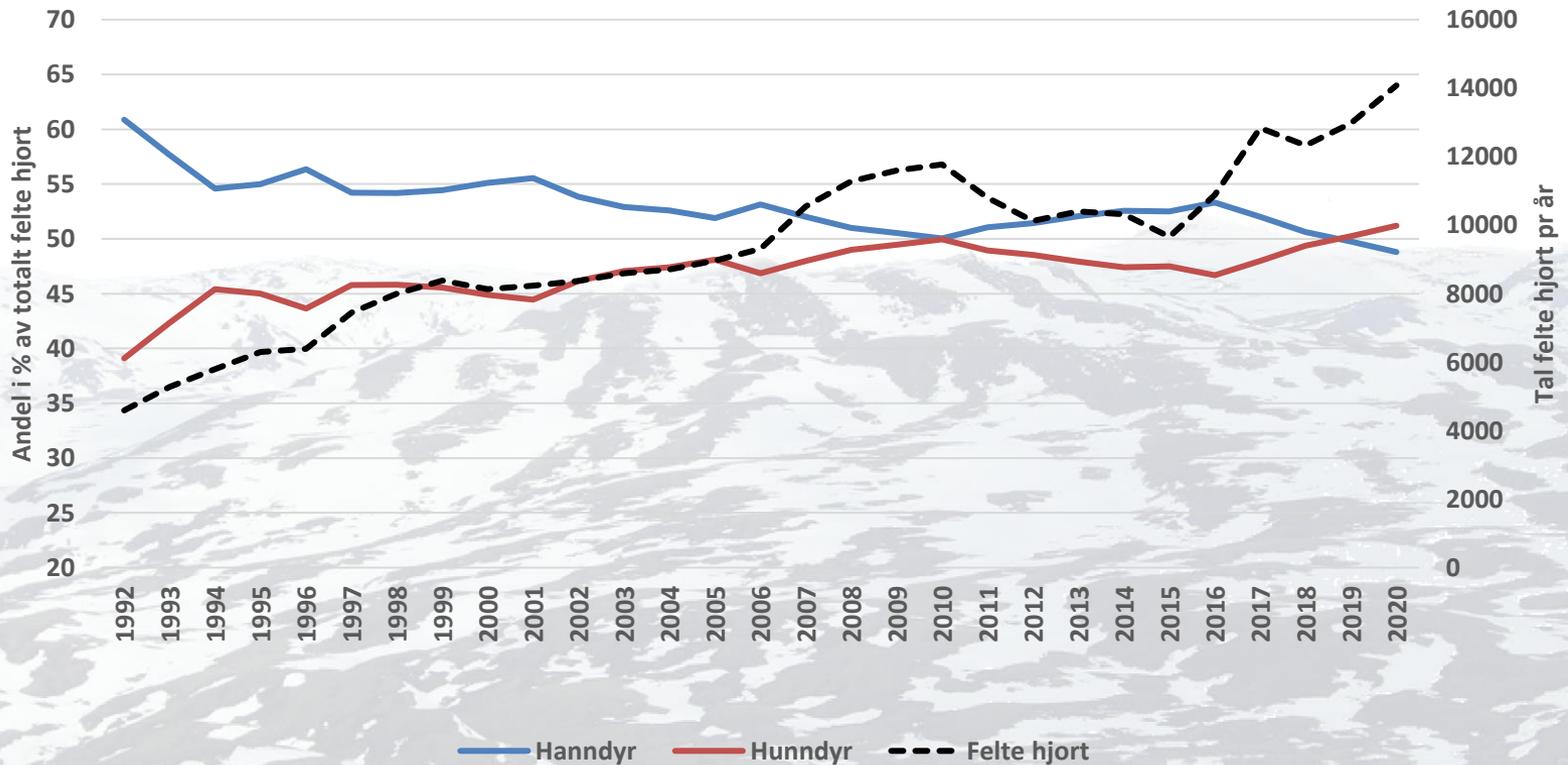
Myndighet

Samfunn

Jegerstyrt forvaltning

Kjønnfordeling Sogn og Fjordane

Kunnskapsbasen

- Fellingsstatistikk
- Overvåkingsprogram
  - Reproduksjon
  - Kondisjonsmål
  - Alder
- Observasjonsmateriale
  - Sett hjort
  - Vårtellinger på innmark
- Områdebruk

VI HAR KUNNSKAPEN

- Ta den i bruk !
- Organisering
  - Må dra lasset saman, ikkje kvar for seg
  - Styring ved målretta tiltak
- Forskriftsverk
  - Bestandsplanområde
- Finansiering
  - Kommunale viltfond
  - Eigne midlar?

Bestandsplanområde

- 2 eller fleire vald kan samarbeide om bestandsplan – forpliktande, skriftleg
- Valda treng ikkje fysisk henge saman
- Må tilfredsstille arealkravet på 20 ggr
- Valda består som sjølvstendige einingar
- Kan flytte fellingsløyver mellom valda

Gjer det enkelt !

- Vi må skyte meir hjort!
- Større andel kalv
- Mindre andel bukk
- Mindre andel spissbukk

- Auka gjennomsnittsalder
- Betra kjønnsbalanse

- Stabil reproduksjon og god kondisjon
- Kontrollerbare bestandar

Kanskje ikkje så enkelt likevel?

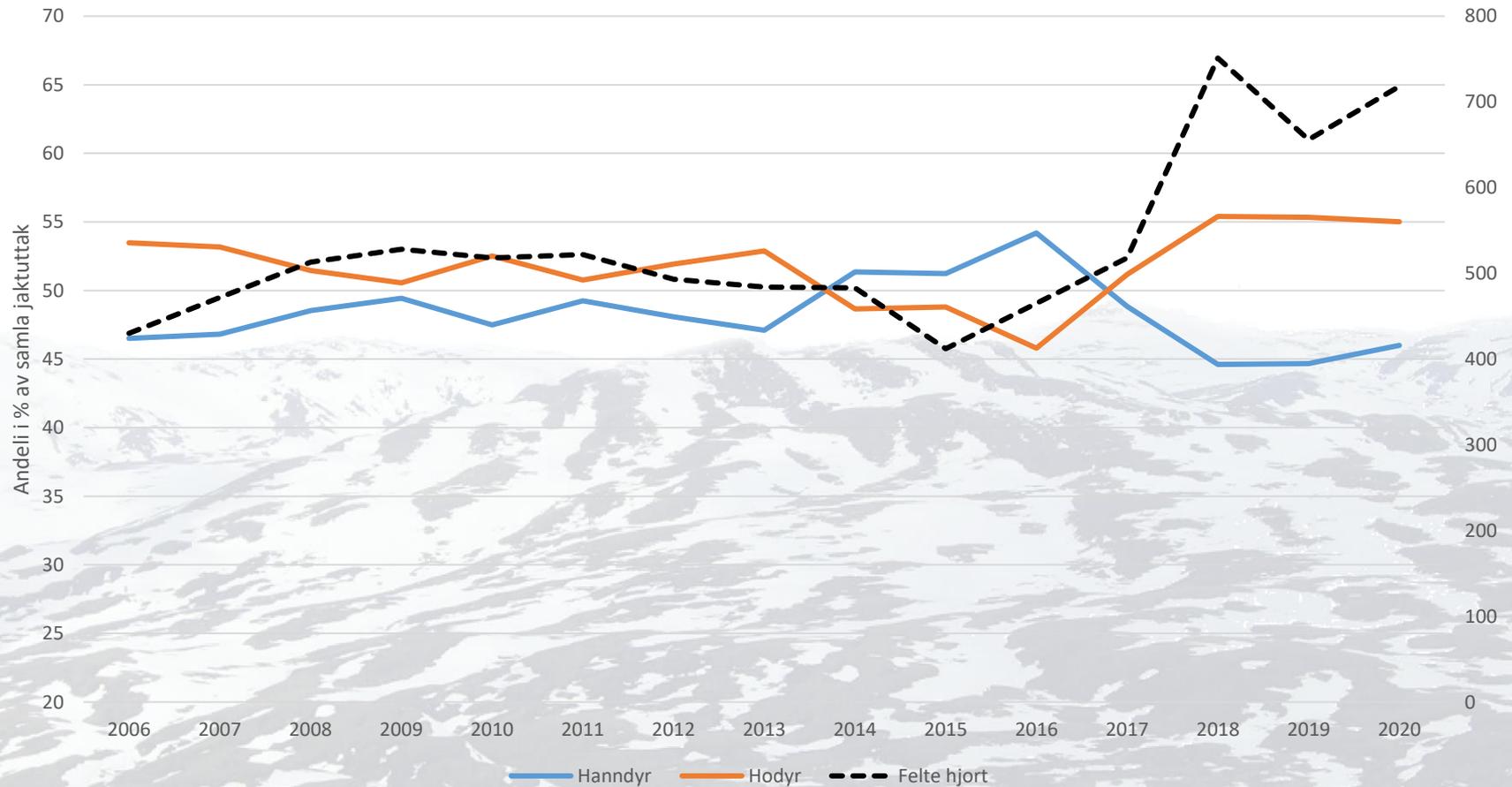
- Hjorten er ikkje likt fordelt
- Alt areal er ikkje like verdfullt - minsteareal
- Betydeleg økonomisk tap for nokre
- Areal kanskje ikkje rette måten for tildeling?
- Hjorten må skytas der det let seg gjere
- Høgt jakttrykk på innmarksareal tidleg i jakta
- Skyte kalv tidleg - kan ikkje tenke kjøt
- Fryseboksen er full – manglande motivasjon
- Vanskeleg å flytte overføre fellingsløyver?

«Meir viltkjøtt»

- Fantastisk ressurs
- Mange vil ha men får ikkje tilgang til det
- Hvordan få mer viltkjøtt fra villmark til spisebord?
- Hvordan skape forutsigbare varestrømmer?

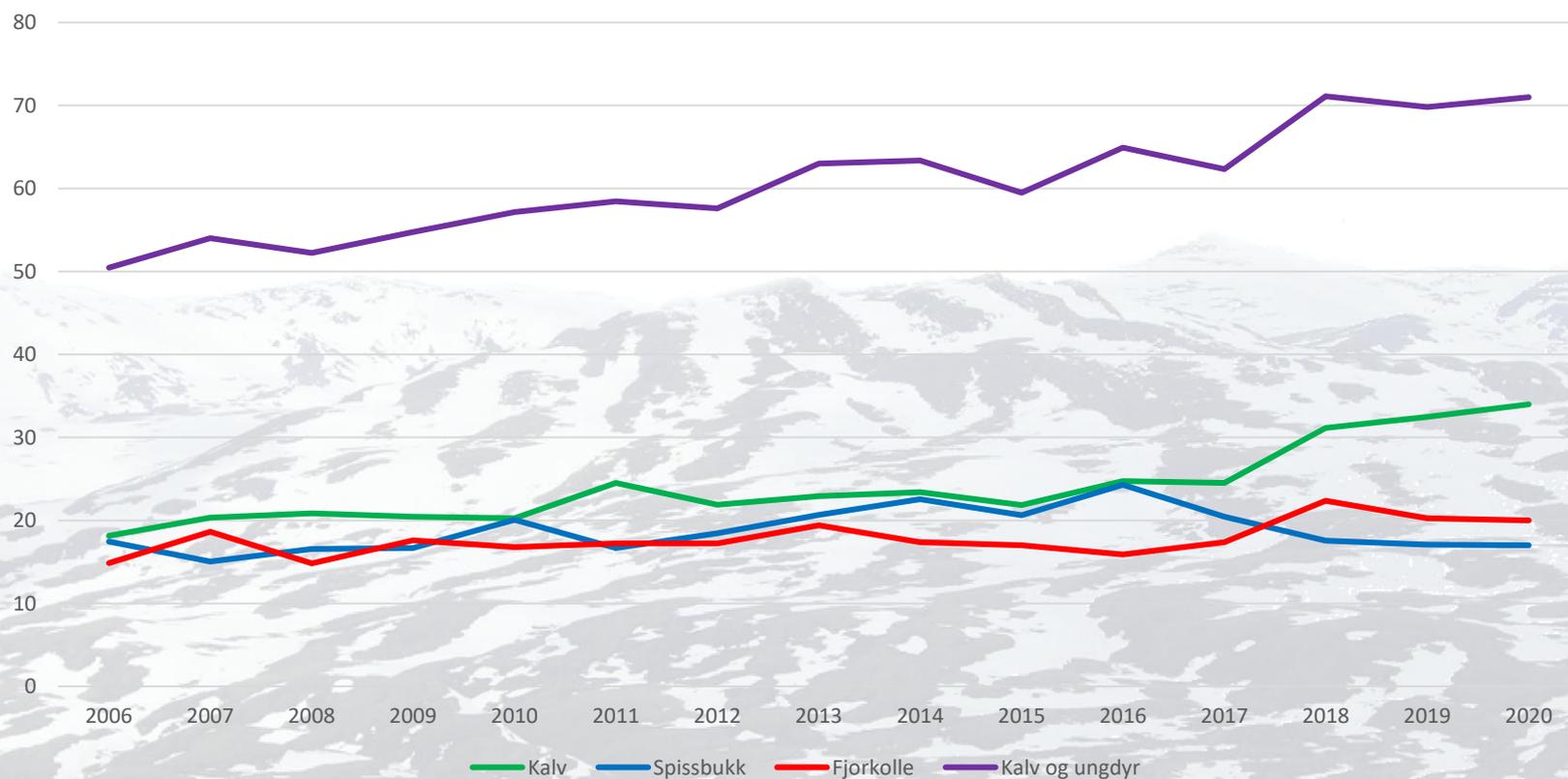
Samarbeid nyttar!

Kjønnsfordeling i jaktuttak - Askvoll

Andel kalv og ungdyr i jaktuttak - Askvoll

Kalv og ungdyr i jaktuttak

Takk for meg !

